

زیباشناسی

مجموعه فلسفه غرب | ۹۹ | فلسفه تحلیلی | ۷ |

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Sebastian Gardner, "Aesthetics"
in *Philosophy 1: A Guide Through the Subject*,
edited by A.C. Grayling,
Oxford University Press, 1999.

زیباشناسی

فلسفه ۱: راهنمای عبور از موضوع

زیباشناسی

مترجم: نوید افشارزاده

۱۰۵ ص، تهران: حکمت، ۱۳۹۶

شابک: 978-964-244-162-4

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا

Philosophy 1: A Guide Through the Subject
کتاب حاضر ترجمه بخشی از کتاب
Subject به ویراستاری ای. سی. گریلینگ است.

موضوع: فلسفه، Philosophy

موضوع: زیبایی‌شناسی، Aesthetics

گریلینگ، ای. سی. (Grayling, A.C.)

گاردنر، سباستیان، ۱۹۶۰- م.، Gardner, Sebastian

افشارزاده، نوید، ۱۳۶۶-، مترجم

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ / ۲۱ BD

رده‌بندی دیویی: ۱۰۰

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۴۲۱۸۰۱۷

تهران، خیابان انقلاب

تلفن: ۰۲۱۶۶۹۵۰۹۸۱

سامانه پیام کوتاه: ۰۲۱۶۶۹۵۰۹۸۱

www.hekmat-ins.com

ins@hekmat-ins.com

زیباشناسی

نویسنده: سباستین گاردنر

ترجمه: نوید افشارزاده

ویراستار: امیر مازیار (عضو هیئت علمی دانشگاه هنر)

چاپ اول: ۱۳۹۶ش/۱۴۳۸ق

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۴-۱۶۲-۴

حروفچینی و صفحه‌آرایی: مؤسسه فرهنگی هنری حکمت

چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشرکیمیای حضور

(کلیه حقوق محفوظ و مخصوص ناشر است)

تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه (از قبیل چاپ، فتوکپی، الکترونیکی، صوت و تصویر) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

فهرست

- ۹ پیش‌گفتار دسته‌بندی زیباشناسی فلسفی
- ۱۳ ۱. حجم و تجربه زیباشناختی
- ۱۳ ۱.۱. ذوق و حس و نظام زیباشناختی
- ۲۰ ۲.۱. ابژکتیویسم و سوژکتیویسم زیباشناختی
- ۲۱ ۱.۲.۱. ابژکتیویسم زیباشناختی
- ۲۲ ۲.۲.۱. سوژکتیویسم زیباشناختی
- ۲۳ ۳.۲.۱. براهینی بر سوژکتیویسم زیباشناختی
- ۲۶ ۳.۱. مسئله ذوق
- ۲۷ ۱.۳.۱. ناسازگاری سوژکتیویسم و مبانی با هم‌عافی
- ۲۹ ۴.۱. هیوم
- ۳۱ ۱.۴.۱. ارزیابی هیوم
- ۳۲ ۵.۱. کانت
- ۳۵ ۱.۵.۱. ارزیابی کانت
- ۳۶ ۶.۱. روایت‌های معاصر از امر زیباشناختی
- ۳۷ ۷.۱. نقد و دلایل زیباشناختی
- ۴۰ ۸.۱. نگره زیباشناختی
- ۴۲ ۹.۱. زیبایی
- ۴۳ ۲. مفاهیم اساسی در فلسفه هنر
- ۴۳ ۱.۲. هنر و امر زیباشناختی
- ۴۴ ۱.۱.۲. پرسش از اولویت

۴۵	۲.۱.۲. ویژگی‌های هنری و زیباشناختی
۴۶	۲.۲. وجودشناسی
۴۸	۳.۲. بازنمایی
۴۸	۲.۳.۱. مسئله
۵۰	۲.۳.۲. پاسخ‌ها
۵۴	۴.۲. بیانگری
۵۴	۲.۴.۱. مسئله
۵۶	۲.۴.۲. پاسخ‌ها
۵۹	۵. تفسیر و نیت
۶۰	۲.۵.۱. نیت‌باوری و پاد-نیت‌باوری
۶۳	۲.۵.۲. انگاره‌انگاری و چندانگاری
۶۵	۸.۱. نظریه ادبی
۶۶	۶.۲. تخیل
۶۶	۷.۲. واکنش هنری به تخیل
۶۷	۲.۷.۱. تراژدی
۶۸	۲.۸. استعاره
۶۹	۲.۹. صورت‌های خاص هنری
۷۱	۳. نظریه‌های هنر
۷۱	۳.۱. تعاریف هنر
۷۶	۳.۲. هنر به مثابه محاکات
۷۸	۳.۳. هنر به مثابه فرم
۸۰	۳.۴. هنر به مثابه بیان
۸۵	۳.۵. هنر به مثابه زبان
۸۷	۳.۶. زیباشناسی پساکانتی
۸۷	۳.۶.۱. شیلر
۸۸	۳.۶.۲. هگل
۸۸	۳.۶.۳. شوپنهاور
۸۹	۳.۶.۴. نیچه
۹۰	۳.۷. ارزش هنر
۹۵	۳.۸. هنر، فرهنگ و سیاست
۹۷	کتابشناسی

پیش‌گفتار

گستره زیباشناسی فلسفی

زیباشناسی را می‌توان به دو شاخه تقسیم کرد: نخست فلسفه امر زیباشناختی، که به طور کلی به حکم و تجربه زیباشناختی می‌پردازد و در زمان‌های گذشته موضوع به مفهوم زیبایی بود؛ و دیگری، فلسفه هنر. در فلسفه ته‌لذذ معاصر، زیباشناسی به‌طور جدی بر فلسفه هنر متمرکز است و نتایج گسترده‌ای از موضوعاتی می‌شود که با مباحث متافیزیک، اخلاق، فلسفه ذهن و فلسفه زبان تلاقی می‌یابند.

زیباشناسی فلسفی را، چنان‌که به‌طور سنتی از آن مراد می‌شود، می‌توان مبتنی بر دو پیش‌انگاره دانست، که با شرح آنها به حدی می‌توان از غایات آن نظری به‌دست داد.

نخستین پیش‌انگاره این است که صورت متمایزی از تجربه وجود دارد که در ادراک زیبایی هنری و طبیعی مشترک، و نوعاً واجد خصالتی لذت‌بخش و تأملی^۱ و متضمن حس‌رهایی از مشغولیت‌های عملی زندگی است، و ما را به توصیف ابره‌های آن

(آثار هنری و موضوعات و چشم اندازهای طبیعی) با واژگانی خاص، همچون برازنده، زیبا، الهام بخش و از این دست، سوق می دهد. در فلسفه این نوع از تجربه و احکامی را که ما در پرتو آن صادر می کنیم، «زیباشناختی» می نامیم.

اما بر اساس پیش انگاره دوم، هنر واجد یک ذات یا نوعی وحدت بنیادی است. به نظر می رسد که این همان دیدگاه مبتنی بر فهم عرفی [یا عقل سلیم] باشد. اگرچه صورت های گوناگون هنر - از جمله موسیقی، ادبیات، نقاشی، و غیره - در یک سطح بسیار متفاوتند، با وجود این، مفهوم هنر برای همگی به کار می رود، و ما آن را چیزی بیش از یک اصطلاح رده شناسی دلخواهانه در نظر می گیریم. بنابراین اهداف سنتی زیباشناسی فلسفی، دادن شرحی از ماهیت تجربه و حکم زیباشناختی، و وحدت هنر بوده است.

اگرچه بسیاری متفق اند که هنر پیچیده ترین و عمیق ترین صورت تجربه زیباشناختی را در اختیار آدمی می گذارد، آن چنان که زندگی واقعی به پس زمینه می خزد و نسیم التزامات خیال ورزانه می شود، با این حال، آگاهی زیباشناختی با حسی درک معمول ما از جهان را نیز در بر می گیرد. معماری تأثیری حاکم بر پایدار بر احساسات ما اعمال می کند. انتخاب هایی که هرروزه بر طراحان محیط پیرامونمان انجام می دهیم بر گزینش های زیباشناختی دلالت دارند. ما از مواد و ابزاری که در زندگی هرروزه خود به کار می گیریم - هر چیزی، از البسه گرفته تا کارد و چنگال - انتظار کاربردی بودن صرف را نداریم، بل شیوه هایی از طراحی را نیز طلب می کنیم که مورد پسندمان واقع شود. به طرز موجهی، توانایی واکنش زیباشناختی نسبت به جهان برای رشد کامل یا

متعارف انسان امری ضروری است، و مجال درک و تحسین هنر مؤلفه‌ای ضروری در سلامت بشر است. جامعه‌ای که هیچ‌گونه معیار زیباشناختی پذیرفته‌شده‌ای نداشته باشد و ارزش امور را تنها بر حسب سودمندیشان بسنجد، اگر هم چنین چیزی قابل تصور باشد، جامعه‌ای فاقد فرهنگ خواهد بود. تمامی اینها، حنان‌که باور غالب نیز چنین است، نشان می‌دهد که ما برای هنر و تجربه زیباشناختی ارزش قائل ایم و چنین ارزشی یک ارزش عملی نیست.

عالم‌رغم حضور فراگیر دلبستگی‌های زیباشناختی در زندگی انسان، و بی‌شک این تأمل درباره حکم و تجربه زیباشناختی به میان می‌آید، اما این اسرارآمیز و حتی تا حدی ناسازنا به نظر می‌رسند. چه چیز خصومت ویژه تجربه زیباشناختی را تبیین می‌کند؟ چگونه حکمی زیبایی‌شناختی یک بژه، می‌تواند در عین حال (که به نظر هم این‌گونه می‌آید) خارج از واقعیتی در مورد آن دهد و احساس سوژه را نیز بیان دارد؟ به چه دلیل به خودمان زحمت بحث در باب مزایای زیباشناختی ابراهیم را می‌دهیم، با توجه به اینکه به نظر می‌رسد هیچ راهی برای حل چنین اختلافاتی وجود ندارد؟ زیبایی چگونه چیزی است؟ اندیشیدن به مفهوم هنر نیز به شکل مشابهی از خود گونه‌ای عدم وضوح فلسفی بروز می‌دهد. چه چیز ابراهیم را بدل به یک اثر هنری می‌کند؟ هنر چگونه می‌تواند (همان‌طور که اغلب چنین فرض شده) ما را از افکار هنرمند مطلع سازد؟ موسیقی به چه ترتیب می‌تواند واجد معنا باشد و احساس آدمی را بیان کند؟ هنگامی که منتقدان در باب معنای یک اثر هنری اختلاف نظر دارند، تکلیف ما چیست؟ چرا

آن ارزش و اعتباری را که به هنر نسبت می‌دهیم، برای ورزش و آشپزی هم قائل نیستیم؟ و غیره و غیره.

بخش نخست این نوشتار مسائلی را تشریح می‌کند که به‌طور کلی پیرامون ماهیت حکم و تجربه زیباشناختی است و بر نوشته‌های دوران‌سازِ دو شخصیت تاریخی، یعنی هیوم^۱ و کانت^۲ تکیه خواهد کرد. دو بخش بعدی به فلسفه هنر اختصاص یافته‌اند. بخش دوم بر مفاهیمی متمرکز می‌شود که در فهم فلسفی از هنر نقش اساسی دارند؛ مفاهیمی چون بازنمایی^۳ و بیانگری^۴. این مفاهیم به‌ویژه، نطقاً بنیادی آثار هنری مربوط می‌شوند و فلسفه تحلیلی عصر حاضر، دقت بر آنها تمرکز کرده است. بخش سوم برخی از مهم‌ترین کوشش‌هایی را برمی‌شمرد که با هدف به‌دست دادن شرحی از ماهیت و ارزش هنر، در تاریخ زیباشناسی صورت گرفته است، و دست آخر به نگاه زیباشناسی را در شماری از بزرگ‌ترین نظام‌های فلسفی مورد مذاقه قرار می‌دهد.

1. Hume

2. Kant

3. Representation

4. Expression